

26. 4. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Trestní odpovědnost jednatele za zvýhodnění věřitele

Dluhy se mají platit. Řádně a včas, jak ostatně velí péče řádného hospodáře. Někdy však takové splnění dluhu může přivést jednatele (i ty méně otrlé) do pěkné šlamastyky. Říká se, že nejhorší srážka v životě, je srážka s blbcem. A co teprve srážka s trestní justicí? O tom se mohl přesvědčit jistý pan M. H., který byl uznán vinným přečinem zvýhodnění věřitele podle § 223 odst. 1 trestního zákoníku. Lekce pro začínající podnikatele. Dějství první (Insolvence): „Pari passu“ (NS 5 Tdo 1000/2022).

Skutkový stav

Uvedeného trestného činu se obviněný (jednatel) podle rozsudku trestních soudů dopustil tím, že upřednostnil některé ze svých věřitelů na úkor ostatních. Učinil tak poté, co sám podal na obchodní společnost jako dlužníka insolvenční návrh.

Byl si tak vědom, že se uvedená obchodní společnost nachází v úpadku z důvodu její insolvence (platební neschopnosti). Věděl také, že tato obchodní společnost měla nejméně 72 věřitelů, vůči kterým měla k datu podání insolvenčního návrhu závazky v celkové výši 83 377 018,44 Kč, které byly po splatnosti po dobu delší 30 dnů a které nebyla schopna hradit.

Obviněný pak v rozporu se zásadami poměrného a rovnoměrného uspokojení věřitelů, uhradil jednomu z věřitelů, a to obchodní společnosti T., jejímž byl také jednatelem [pozn. aut. jaká náhoda], částku ve výši 340 000 Kč k úhradě faktur za dlužné nájemné za 1. a 2. čtvrtletí toho roku.

Obviněný takto jednal, aby personálně propojeného věřitele zvýhodnil oproti ostatním věřitelům, vůči kterým měla obchodní společnost pohledávky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti, které nebyla schopna plnit. Celková výše všech uvedených pohledávek k datu úhrady pohledávky obchodní společnosti T. činila 94 713 033,34 Kč.

Uhrazená pohledávka této obchodní společnosti tak představovala jen 0,3577 % z celkové výše všech pohledávek včetně pohledávky společnosti T. Podle zásad poměrného a rovnoměrného rozdělení jí z částky 340 000 Kč, kterou měla společnost k dispozici, mohla být vyplacena jen částka 1 216,16 Kč, a úhradou částky vyšší o 338 783,84 Kč byla neoprávněně zvýhodněna.

Tímto jednáním obviněný M. H. způsobil ostatním věřitelům škodu v celkové výši 338 783,84 Kč, za což mu byl uložen peněžitý trest v celkové výměře 50 000 Kč.

Řízení před Nejvyšším soudem

V rámci dovolacího řízení obviněný pak namítal, že by obchodní společnosti T. jako věřiteli z titulu dlužného nájemného vzniklo ze zákona zadržovací právo k movitému majetku nájemce (dlužníka) umístěnému v předmětu nájmu, ze kterého by se mohl tento věřitel uspokojit v insolvenčním řízení před ostatními věřiteli.

Nejvyšší soud úvodem připomněl, že podstata trestného činu zde spočívá v tom, že zvýhodněný

věřitel sice dostal od dlužníka plnění, na které by jinak měl právní nárok, avšak v důsledku úpadku dlužníka došlo plným nebo vyšším uspokojením pohledávky konkrétního (zvýhodněného) věřitele k poškození ostatních věřitelů tohoto dlužníka.

K námitce obviněného pak dovolací soud konstatoval, že zvýhodněným věřitelem ve smyslu § 223 odst. 1 trestního zákoníku může být i věřitel, kterému jinak svědčí zadržovací právo (např. podle § 2234

o. z.), avšak v důsledku účinku zahájení insolvenčního řízení podle § 109 odst. 1 písm. b) IZ mu nevznikne právo na uspokojení ze zajištění v insolvenčním řízení z této zadržené věci [protože věc závčas (před zahájením insolvenčního řízení) nezadržel], nemůže tak být přednostně uspokojen na úkor jiných věřitelů (a to ani ve výši odpovídající hodnotě věci, které by jinak mohl zadržet).

Dle Nejvyššího soudu je tedy nutno rozlišovat možnost zadržet věc dlužníka a založit tak v rovině hmotného práva vznik zadržovacího práva k věci na straně jedné a existenci práva v insolvenčním řízení na přednostní oddělené uspokojení z výtěžku zpeněžení zadržené věci. Jak bylo vysvětleno výše, právo na oddělené uspokojení v insolvenčním řízení vzniká věřiteli jen tehdy, byl-li proces vzniku zajištění pohledávky dovršen předtím, než nastaly účinky § 109 odst. 1 písm. b) IZ.

Nevzniká-li právo na oddělené uspokojení ani tehdy, je-li proces vzniku zajištění dovršen v průběhu insolvenčního řízení s účinky *ex tunc* (k okamžiku předcházejícímu nastolení účinků zahájení insolvenčního řízení), logicky nemůže právo na oddělené uspokojení ze zajištění vzniknout ani v případě, kdy celý proces vzniku zajištění (u zadržovacího práva jednorázové jednání věřitele spočívající v zadržení věci) proběhl až po vzniku účinků zahájení insolvenčního řízení.

Závěr

Takže jak je to vlastně? Mají se dluhy vždy zcela hradit? Někdy ano, někdy pro změnu ne. A tak je tomu v právu (i v životě) ostatně vždycky.

JUDr. Vladimír Janošek,
advokát

trvale spolupracující s

Plzeňská 3350/18
150 00 Praha 5 - Smíchov

Tel.: +420 731 773 563
e-mail: janosek@arws.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)